

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.
Insertiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI
Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu,
str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se
înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Impotriva armelor atomice

S-au împlinit 15 ani de la Apelul de la Stockholm (1950) al partizanilor păcii pentru interzicerea armelor atomice. „Ceram — se spunea în Apel — interzicerea necondiționată a armei atomice ca armă de agresiune și de distrugere în masă a oamenilor și stabilirea unui strict control internațional asupra aplicării acestei hotărâri. Vom considera criminal de război acel guvern care va folosi primul arma atomică împotriva oricărei țări”. Apelul a fost lansat într-o perioadă în care ațîțătorii „războiului rece” împingeau omenirea spre un nou război, care avînd în vedere puterea distrugătoare a armelor atomice ar fi avut urmări catastrofale. De aici largul ecou al Apelului care a fost semnat de 500.000.000 de oameni. Semnăturile acestea erau un angajament de a apăra pacea și de a împiedica izbucnirea unui război nuclear. În fața manifestării de solidaritate a sutelor de milioane de oameni în acțiunea pentru interzicerea armelor atomice și pentru declararea ca criminal de război a acelui guvern care va folosi primul arma atomică, forțele agresive au dat înapoi. Dacă S.U.A. — cu toată influența unor oameni politici și militari, care pledau pentru folosirea armei atomice în Coreea — n-a pășit pe calea aceasta, se datorește și avertismentului pe care l-a dat opinia publică mondială prin semnarea Apelului de la Stockholm. Acest Apel a mobilizat popoarele și a pus început luptei organizate împotriva primejdiei războiului atomic. De atunci forțele păcii s-au înmulțit și lupta pentru pace a dobîndit noi succese. Pe planul acțiunii împotriva armelor atomice s-a făcut un pas important prin acordul de la Moscova de interzicere a experiențelor cu bombe atomice în trei medii și prin convenția de a nu folosi spațiul cosmic în scopuri militare. Totuși primejdia unui război atomic nu este înlăturată. Atîta vreme cît există depozite de arme atomice și se încearcă crearea forței nucleare multilaterale a N.A.T.O., atîta vreme cît cercurile imperialiste provoacă încordare internațională prin intervenții armate în Congo, Vietnam etc., omenirea este vigilentă și cere să se facă un pas mai departe, să fie interzise experiențele subterane cu arme nucleare, să fie nimicite toate armele atomice. Pentru realizarea acestui țel ar fi importantă convocarea unei conferințe mondiale a șefilor de state și guverne pentru discutarea problemei interzicerii

generale și distrugerii totale a armelor nucleare, conferință propusă de guvernul R. P. Chineze. În lupta pentru dezarmarea nucleară are însemnătate și aplicarea propunerilor de declarare ca zone denuclearizate a Africii, Americii de Sud, Europei de Nord, etc. Țara noastră, care sprijină toate acțiunile pe linia dezarmării generale și nucleare, a propus transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării, fără arme nucleare — ceea ce ar fi o contribuție la cauza păcii mondiale și la ferirea omenirii de un război atomic.

Între sutele de milioane de oameni, care luptă împotriva armelor atomice, pentru pace, sînt și creștini aparținători diferitelor Biserici. Biserica Ortodoxă a fost dintru început și rămîne alături de forțele păcii pentru interzicerea armelor atomice. În apus „marșurile de Paști” întrunesc

credincioși protestanți și catolici, care manifestă împotriva războiului, împotriva planului forțelor nucleare multilaterale, împotriva armelor atomice, pentru o zonă denuclearizată în Europa centrală. Consiliul ecumenic al Bisericilor și Conferința Creștină pentru Pace s-au pronunțat în repetate rînduri pentru dezarmare generală, împotriva înarmării atomice. Papa Ioan al XXIII-lea și papa Paul al VI-lea deasemenea au făcut Apel pentru rezolvarea problemelor litigioase prin tratative și pentru înlăturarea primejdiei războiului atomic și interzicerea armelor atomice.

Lupta pornită cu 15 ani în urmă pentru interzicerea armelor nucleare se continuă cu forțe sporite. Succesele dobîndite pînă acum sînt un început, pe care forțele păcii luptă să-l lărgească, pentru ca omenirea să fie salvată de primejdia războiului nuclear și în pace să-și consacre toate forțele făuririi unei vieți mai bune și mai fericite pe pămînt.

M.

O carte bună

De curînd a apărut romanul „Plecarea Vlașinilor” de Ioana Postelnicu. Facem amintire în paginile foii noastre despre această carte literară din două motive. Întîi, pentru că în ea se oglindește viața zbuciumată a ciobanilor din jurul Sibiului din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, supuși unei îndoite înrobiri: națională și socială. În paginile ei se întîlnesc astfel locuri, obiceiuri și instituții din acea vreme din aceste părți, începînd cu Cetatea Sibiului, cu guvernatorul, magistratul și paterul ei, unelte ale înrobitorilor habsburgi, și pînă la satul de pe vîrfurile Ghilghiuului și Măgurei, la satul Vlașinilor, care nu este altul decît Poiana-Sibiului. Viața zbuciumată a acestor păstori „prietenii și împărații ai munților”, supuși la tot felul de dijme de către împărăteasă, care nu semăna de loc cu „împărățiile din basme” fiindcă era lacomă și nesătulă de rodul muncii lor și care, la un moment dat, nu mai era mulțumită cu dijma în lînă, brînză și miere a Vlașinilor, ci vrea să le ia prin magistratul din Sibiu, stăpînirea asupra munților și prin paterul de la Alba Iulia, legea lor românească. De aici începe tot conflictul între acești oameni pașnici, care își duceau viața liniștită, dar tari ca granitul cînd a fost vorba să renunțe la dragostea lor de poenile și vîrurile munților, din veac ale lor, sau cînd a fost vorba să li se ia cu sila legea lor strămoșească.

În chipul greavului Alexa Banu, mai marele obștii, sînt întruchipate cele mai frumoase virtuți cetățenești, sociale, morale și religioase, ale acestor ciobani, chipuri de bunătate și credință

rară, dar de statornicie neclintită în fața numeroaselor furtuni din acea vreme.

În al doilea rînd, amintim aici această carte literară în care este oglindită lupta eroică a țărănilor ardeleni din această regiune, în fața samavolnicilor încercări ale curții din Viena și catolicismului habsburgic de a le răpi munții și legea strămoșească.

Autoarea cărții, bine documentată asupra acestui trecut, a prezentat mentalitatea acelor oameni, la care era o legătură strînsă, între credința ortodoxă și afirmarea năzuințelor lor de dreptate și libertate.

Întîlnim în carte chipul pozitiv al părintelui Gherasim, una cu credincioșii săi ciobani nu numai prin cioarecii și cămașa care erau la fel cu ai lor, dar și prin sudura de nedeslipit dintre credința și viața lui și credința și viața păstoriților săi. Căci era credința părintelui Gherasim un cheag care îi cuprindea pe toți de același neam, aflați și în cuprinsul munților și în cuprinsul șesului... „care slujeau la grofi și osteneau pe moșii străine”...

„Fără cheagul ăsta al legii în care s-au născut — zice părintele — neamul s-ar fi risipit ca sămînța luată de vînt. Împărăteasa dorea să fiarbă popoarele cîte le stăpînea în aceeași oală, ca pe buruienile de leac, să le topească laolaltă, să nu se mai cunoască unele pe altele. Să le prefacă toate într-o zamă pe care s-o înghită cu ușurință pîntecele ei lacom”...

Legea strămoșească „le era sprijin în toate cite se înșirau de-alungul vieții lor trudite, socotindu-se neajutorați fără ea”. Păstrînd-o oamenii nu aveau să-și uite graiul și obîrșia. „Pen-

(Continuare în pag. 2)

Maica Domnului și Fiul ei

Multe bucurii a avut Maica Domnului de pe urma pruncului Iisus, care creștea și se întărea cu înțelepciunea an de an. Dar după ce Iisus a ieșit la propovăduire au început grijile și durerile. Cărturarii ca și fariseii căutau pricină lui Iisus ca să-l piardă.

Prima dată în Nazaretul însăși, unii dușmani tiriră pe Iisus pe sprinceană muntelui apropiat, pentru a-l arunca în prăpastie. Puterea lui Dumnezeu însă L-a scăpat de o moarte năpraznică și prematură. El trecu prin mijlocul celor orbiți de furie și se depărtă pentru totdeauna din Nazaretul copilăriei Sale, zicînd: „Un proroc nu este disprețuit decît în patria lui, între rudele lui și în casa lui” (Lc. 4, 15—30).

Primejdia morții l-a pîndit pe Iisus în tot timpul propovăduirii Sale și Maria, mama Lui, afla totdeauna cu teamă despre aceasta, pentru că și ea se afla în grupul femeilor devotate care slujeau Lui. Ura cărturarilor și a fariseilor a căror fățarnicie o biciuia El public, de cîte ori avea prilej, la templu și în provincie, îl urmărea pe Iisus, așteptînd ocazia binevenită ca să-l prindă. Această grijă a făcut să treacă adeseori prin inima ei chinuită, sabia proorocită de bătrînul Simion. Suferințele ei deveneau tot mai mari, pentru că presimțirea mamei iubitoare îi spunea, că deznodămîntul tragic și inevitabil se apropie tot mai mult.

Și iată, după o scurtă strălucire a soarelui nădejdi cu prilejul intrării triumfale în Ierusalim, s-a dezlănțuit furtuna patimilor și a morții Fiului ei iubit. Maica Domnului a fost nevoită să golească pînă la fund paharul amar al suferințelor. A fost nevoită să privească neputincioasă, cu ochii înlăcrămași, cu inima însingurată, cum îndură cele mai mari chinuri Fiul ei cel unul născut, nădejdea și mîndria vieții sale; să privească neputincioasă cum este bătut pînă la sînge, batjocorit, scuipat în față, încoronat cu cunună de spini care i-au însingurat capul și fața, și în urmă, să-L vadă cum se stinge încet, în chinuri neînchipuite, pironit pe cruce. Sufe-

rințele inimaginabile ale mamei îndurerate la vederea Fiului propriu chinuit pînă la moarte sînt exprimate în cuvintele atît de simple ale Evanghelistului: „Lîngă crucea lui Iisus stătea mama lui” (In. 19, 25); iar țipătul durerii sfîșietoare care străbate orice inimă simțitoare și zguduie din temelii toată firea cu adevărat omenească, răsună din cuvintele de la prohodul lui Iisus, rostite de Maria, mama Lui: „Primăvară dulce; Fiul meu prea dulce frumusețea unde ți-a apus?”.

Pierderea fiului său iubit devine și mai dureroasă pentru mama chinuită, cînd aude glasul lui Iisus care în mijlocul durerilor morții pe cruce se îngrijește de soarta mamei sale prin cuvintele: „Femeie, iată fiul tău”, cuvinte rostite de El cînd a văzut-o pe mama sa și lîngă ea, pe ucenicul pe care-l iubea. Apoi a zis ucenicului: „Iată mama ta”. „Și din ceasul acela ucenicul a luat-o la el acasă” (In. 19, 26—27).

Dar dacă i-a fost dat să golească pînă la fund paharul amar al durerii, Maria, mama lui Iisus s-a învrednicit să guste și din nectarul fericirii cerești atunci cînd: „Ingerul a strigat către cea plină de dar „bucură-te” și iarăși zic „bucură-te”, că Fiul tău a înviat a treia zi din groapă”. Vestea învierii și bucuria cerească pentru aceasta a pătruns și a cucerit între cele dintîi inima iubitoare a Maicii Domnului.

Maria, mama lui Iisus, a trăit apoi primele zile fericite ale Bisericii lui Hristos în comunitatea apostolilor, fiind încredințată de Fiul său purtării de grijă filială „a ucenicului pe care-l iubea Iisus”, precum ne mărturisește Scriptura prin cuvintele: „Toți aceștia stăruiau cu un euget în rugăciune și în cereri, împreună cu femeile și cu Maria, mama lui Iisus și cu frații Lui” (F. Ap. I, 14).

Din Sf. Tradiție aflăm că Maria, mama lui Iisus și-a încheiat viața pămîntească liniștită și fericită în satul Ghetsimani, aproape de Ierusalim, pînă cînd Fiul ei a mutat-o într-o mîrire și cinste, ca pe o Maică prea iubită și mijlocitoare a noastră a tuturor. *Pr. N. Terchilă*

O CARTE BUNĂ

(Urmare din pag. 1)

tru acest fapt își puteau da și viața”. (Pag. 43—44).

Iar cînd este vorba să li se ceară lepădarea legii strămoșești, părintele Gherasim împrumută glas de profet și le spune: „Ne aflăm înaintea unui foc mare. Cu viclenie ascunsă lucrează împărăția ai cărei supuși sîntem, să rățacească mințile unora dintre noi... Să împrumulăm tăria munților... Cum nu se poate clinti Ciuha, nici Măgura din loc, nu ne clintim nici noi din ceea ce am apucat din veac. Noi nu vrem să miniem împărăteasa, numai nu pricepem: voia ei și dacă n-o pricepem, ne închinăm mai departe pe limba noastră, în legea noastră străbună. De aceea, așa precum a grăit greavul, grăiesc și eu. Și turme, și biserică nu se vor abate din cale, cum nu se abate săgeata odată pornită din arc”.

În ziua în care s-a citit în satul Vlașinilor porunca împărătească să-și lase românii legea și slujbele ortodoxe și să li se ia munții, pe care de acum aveau să-i folosească cu arîndă de la magistratul Sibiului, s-a ridicat Greavul Alexa, ca un munte în fața obștii și a zis: „Cu aceste slabe mîini și picioare și cu trupul meu am lucrat zi și noapte să împlinesc robota. Ele sînt ale crăiesei și de ar vrea să mi le ia, nu am ce face. Dar nu am decît un suflet pe care îl păstrez pentru mine și nici o putere omenească nu-l poate îndoi. Cît privește pășunile, ale noastre sînt și ale noastre rămîn. Nu-i putere să ne desfacă de ele”.

În cele 495 pagini ale cărții, împărțită în 37

de capitole, este înfățișată viața de fiecare zi a păstorilor Vlașini, în drumetțiile lor cu turmele prin munți și la șes.

Sînt mișcătoare îndeosebi capitolele în care se vorbește despre trecerea ciobanilor în Țara Românească din pricina asupritorilor, trădarea obștii de către Branga, moartea mucenicească pe roată a greavului Alexa în piața Sibiului, cu ultimile cuvinte pe buze: „Mai bine murim cu toții decît să trăim robi”, schingiuirea femeilor, a preotesei Paraschiva, a Istinei și a celorlalte și pedepsirea trădătorului Branga. Sînt capitole de un dramatism puternic, din mijlocul căruia se reliefează ca pe un cer întunecat dragostea de patrie, de libertate și de legea strămoșească a păstorilor mărgineni în secolul al optsprezecelea.

Lăsăm criticilor literari sarcina de a înfățișa valoarea cărții din acest punct de vedere. Ne-a plăcut îndeosebi stilul atrăgător, cu graiu de atunci și de pe acele plaiuri pe care și azi îl auzim în gura nepoților de vlașini. Citind-o ne-am adus aminte că mai anul trecut, urcînd pe Valea Sîmbetei în munții Făgărașului am găsit în stîna un păstor citind romanul lui M. Sadoveanu: „Baltagul”. Două chipuri de păstori din două vremuri îndepărtate una de alta, dar uniți prin aceleași năzuinți de libertate, dreptate, de dragoste de patrie. „Plecarea Vlașinilor” ne înfățișează în chip real și dinamic această epocă din trecutul păstorilor mărgineni, și în paginile ei parcă defilează ca într-un film viața unui popor cu trecutul lui eroic și cu năzuințele lui de dreptate și pace.

Vasile Coman

APOSTOLUL TOMA

A fost unul din cei doisprezece care l-au însoțit pe Domnul Iisus Hristos în activitatea Sa! Se spunea Toma, Didim sau Geamănul. A fost tot atît de înflăcărat și aprins, de entuziast și credincios ca și ceilalți ucenici, dar a rămas cu faima de îndoielnic, pentru că s-a îndoit de mărturia celorlalți apostoli că Iisus a înviat.

Fără îndoială, Toma îl iubea pe Iisus. Cînd le vorbise odată de moartea Sa, Toma nu întîrzie să-și dovedească dragostea, spunînd că vor merge și ei cu El. Și totuși în vremea sfîntelor patimi, îl părăsiseră toți. Iisus rămase singur.

Învățătorul iubit murise pe cruce, spre deznădejdea lui Toma. Sfîrșitul acesta îl zdruncinase adînc pe Didim. Nădejdlile lui păreau înșelate. Va rămîne în suflet cu această deznădejde vreme de zece zile. Au fost zile de greu zbucium și de amară îndoială. După îngroparea lui Iisus, Toma plecase din Ierusalim, mîhnit, descumpănit. Iisus care făcuse atîtea minuni cu alții, acum nu făcuse nici una cu sine, ca să scape de furia uci-gașilor Săi. De ce nu-și arătase măcar acum dumnezeirea de care el era încredințat? Să mai creadă oare că Iisus cel răstignit va învia?

Și totuși minunea învierii se petrecu: Femeile, și, în primul rînd Maria Magdalena, îl văzură cele dintîi.

— „L-am văzut pe Domnul”, au mărturisit ele pline de bucurie.

— „L-am văzut și noi”, au spus mai apoi și Ioan și Petru și Luca și Cleopa. — „L-am văzut”, grăiră toți ceilalți ucenici.

Ei îl văzuseră, dar Toma nu fusese de față. Îi auzise pe ceilalți vorbind despre învierea Învățătorului lor, dar se îndoia că așa ceva ar fi fost cu puțință.

— „De nu voi vedea în mîinile lui semnul cuielor, le spuse Toma, și de nu voi pune degetul meu în semnul cuielor și de nu voi pune mîna mea în coasta lui nu voi crede”.

Mărturiile celorlalți nu-l mulțumeau. Voia să vadă semnul cuielor, să atingă rănile. Ceilalți crezuseră în învierea lui Iisus Hristos, numai văzîndu-l. El vrea dovezi certe, grăitoare: o atingere cu mîna nu este vedenie și nici înșelăciune. El vrea nu numai să vadă ci și să pipăie! Va fi și una și alta.

Opt zile după înviere, ucenicii se găseau într-o casă din marginea Ierusalimului. Printre ei, era acum și Toma Geamănul. Ușile erau încuiate. Evanghelistul mărturisește: „Iar Iisus venind, a stătut în mijlocul lor și a zis: „Pace vouă”!

Toma privi cu spaimă, dar și cu bucurie. Cel ce le spusese „Pace vouă” era însuși Iisus, învățătorul său. Îl recunoscă mai întîi după glas, apoi după chipul Său. Era același din vremea patimilor, același de totdeauna. Iisus privind spre el, îi zise:

— „Privește Toma. Adu-ți degetul tău încoace și vezi mîinile mele; adu-ți mîna ta și o pune în coasta mea”.

Geamănul se încredință cu adevărat că acela care-i vorbise astfel, era Iisus Hristos. Cu bucurie el mărturisi:

— „Domnul meu și Dumnezeuul meu”. Iisus nu-l muștră ci îi spuse blajin:

— „Pentru că m-ai văzut Toma, ai crezut! Fericii cei ce n-au văzut și au crezut”.

Cuvîntul acesta va aduce o nesfîrșită fericire în sufletul aceluia care, fără a mai vedea semnul cuielor și fără a mai pune degetul în rănile mîinilor, vor crede lui Iisus. De aceea cuvîntul acesta a luminat veacuri întregi de creștini care au îngenunchiat pe lespede roasă de vreme și închinare a altarelor, mărturisind că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, cel care ne-a mîntuit din robia păcatului, deschizîndu-ne prin învierea Sa ușile raiului și ale împărăției cerurilor.

Emanuel Copăceanu

La Vinerea Patimilor

„Mi-e sete!” (Ioan 19, 28)

Iisus este pironit pe cruce. Saducheti și farisei, marele sinedriu îl condamnaseră la moarte.

...Te-ai condamnat la moarte, Doamne, pentru că ai îndrăznit să ridici masca de pe fața lor și să-i arăți lumii ceea ce sînt cu adevărat: morminte văruiți, înșelători ai poporului.

...Te-au condamnat la moarte Iisuse, pentru că ai îndrăznit să tămăduiești pe slăbănogi într-o zi de sîmbătă.

...Te-au răstignit, Doamne, pentru că ai venit să declari război răului, ai venit să ștergi vina păcatului cel vechi și să-l faci pe om din nou fiu al Celui Prea Înalt.

...Te-au răstignit Iisuse pentru că ai zis că Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Te-au răstignit pentru că ai afirmat că vei întemeia o nouă împărăție, împărăția iubirii, care nu va avea sfîrșit.

...Te-au prins Doamne și Te-au răstignit.

...Și sentința sinedriului se execută cu fast deosebit. Soldații romani desăvîrșesc decorul. Iisus este pe cruce. Are pe cap o cunună de împărat, dar nu de aur, ci din lemn uscat, nu cu pietre scumpe, ci cu ghimpi ascuțiți care pătrund în capul lui sfînt, îmbrobodindu-l cu picături de sînge. Și Iisus istovit de dureri și de chinuri, de bătaie și scuipări, istovit de greutatea crucii sale și de rănile adînci ce-i singerau, își exprimă singura dorință către chinuitorii Lui, își exprimă ultima rugă către neamul omenesc.

— „Mi-e sete!”. Mi-e trupul însetat după un strop de apă. M-ai chinuit prea mult și simt acum mare sete în trupul Meu. Aș dori să-Mi alin durerea, să-Mi sting focul trupului biciuit cu o picătură de apă pe care o implor.

— „Mi-e sete”. Mi-e însetat sufletul după voi. Mi-e însetat sufletul după dreptatea și mai ales, după dragostea voastră. Am venit la voi din cea mai curată iubire ca să vă ofer iubirea absolută, ca pururea să trăiți în iubire.

— „Mi-e sete”. În ceasul cel de pe urmă vă rog să-mi potoliți setea sufletului Meu.

...Și ostașii, la ruga lui Iisus, au luat un burete cu oțet, l-au pus într-o trestie de isop și i l-au oferit să bea. Așa au înțeles ei să potolească setea lui Iisus, cu oțet și fiere, nu cu apă bună și curată. Și Iisus gustînd și-a plecat capul și și-a dat sufletul.

Intocmai cu ostașii și eu deseori, la ruga Ta Doamne, Ți-am oferit oțet ca să-Ți potolești setea sufletului Tău, Ți-am oferit chiar fiere...

La ruga Ta, Doamne, eu Ți-am oferit faptele mele rele. Recunosc azi, în ziua patimilor Tale, cît de rău m-am purtat cu Tine în viața mea, mai rău chiar decît ostașii de odinioară; aceia din neștiință făceau ceea ce au făcut cu Tine, dar eu fac cu bună știință. Aceia nu știau Doamne, că Tu ești Fiul lui Dumnezeu. Ei credeau că Tu ești un tâlhar și Te-au tratat ca atare după porunca mai-marilor lor. Dar eu, Doamne, Te-am chinuit prin faptele mele rele. Ți-am dat palme prin înjurătura mea; cu ghimpii răutății mele Ți-am rănit inima care arde de dragoste pentru mine. Știînd bine că Tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Ți-am oferit pînă acum numai oțet și fiere.

Dar astăzi, stau rezemat de lemnul crucii Tale, stau aproape de Tine Doamne și vreau ca la ruga Ta să fiu gata să-ți ofer puțină apă, să bei apă îndeajuns din potirul curat al sufletului meu, apa bunătății și facerii de bine — ca Tu să-mi dai apa harului, apa dătătoare de viață veșnică!

Prof. A. Zarea

HRISTOS A ÎNVIAT...

Hristos a înviat din morți

Și ne-a izbăvit pe toți

Iar a iadului urgie

O clăti din temelie...

O! Iisuse — Miel divin —

Umilit la Tine vin —

Iartă-mi multele greșale

De ziua-nvierii Tale...

Dă belșug la cel ce ară

De cu zori și pînă-n seară

Și la fel celor din mină

Sau din falnica uzină!

Și te rog — iar, mai la urmă:

— Nu uita aleasa-ți turmă;

Fă ca-n pace să trăiască —

Veșnic să te preamărească!

Nicolae M. Isac cîntăreț bisericesc

Mitropoliții Teofil și Ștefan ai Ungrovlahiei

În sec. 16 limba română a pătruns în slujba bisericii prin numeroasele tipărituri ale diaconului Coresi (la Brașov) și ale altor ostenitori pentru luminarea poporului român.

Curentul acesta a pătruns și peste Carpați. Cu încetul limba română a cucerit teren tot mai larg în actele cancelariilor domnești și în cărțile bisericești. Cei doritori de progres n-aveau decît să continue începutul făcut în Ardeal, unde în răstimpul de la 1544—1648 au apărut în limba română multe cărți bisericești de mare valoare, între care Noul Testament de la Alba Iulia. Dar după o jumătate de veac limba română și-a primit consacrarea oficială prin stăruința vrednicilor mitropoliți din timpul lui Matei Basarab în Muntenia și Vasile Lupu în Moldova.

Sprîjinatori ai curentului românesc au fost în timpul lui Matei Basarab mitropoliții Teofil și Ștefan. Cel dintîi a fost călugăr și egumen la

mănăstirea Bistrița, de unde ajunsese episcop la Rimnic, iar de la 1637—48 a funcționat ca mitropolit al Țării Românești. La îndemnul și stăruința lui a tradus călugărul Mihail Moxa o cronică slavonă, cuprinzînd diferite știri, din cele mai vechi timpuri pînă la căderea Constantinopolului (1453) și un Nomocanon, care s-a tipărit la 1640 (Pravila de la Govora sau Pravila cea mică). Tot în timpul lui Teofil apărut la mănăstirea Dealul și importanta Cazanerie intitulată „Evanghelie învățătoare, Duminecilor peste tot anul și la praznice domnești și la sfinți mari aleși cu porunca și cu cheltuiala Prealuminatului creștin Mateiu Basarab voevod, Domn biruito-riu a toată Țara Românească și cu nevoința sfîntului Kir Teofil mitropolit a toată Țara Românească” (1644) fiind „ispravnic mult greșitul ieromonah Meletie Macedonul, proegumen al Govorii”. În prefață făcîndu-se ușoară mustrare celor ce „n-au grije de spășenia (mîntuirea) creștinilor, cărora sînt sufletele în mîinile lor”, li se oferă această cazanie îndemnînd pe „fie cine să o primească măcar puțin, căci și puținul bine este de folos”.

Mitropolitul Ungrovlahiei hirotoni la Tîrgoviște pe mitropolitul Transilvaniei: Ilie Iorest, care din pricina prigonirilor nu a putut păstori decît 3 ani (1640—1643). A fost prigonit și aruncat în temniță. După ce a scăpat, a trecut în Moldova.

Urmașul lui Teofil în scaunul mitropoliei a fost Ștefan (1648—1668). Născut din părinți țărani în Costești (Vilcea), înainte de a urca cea mai înaltă treaptă ierarhică, s-a distins prin rîvna sa pentru biserică și pentru buna sporire a Evangheliei lui Hristos. Ca mitropolit, a continuat cu rîvnă sporită munca pentru luminarea preoților și pentru ridicarea lor la o stare culturală mai însemnată. Cu scop de a le da învățăturile necesare în privința tainelor bisericești, a tipărit la Tîrgoviște (1651) cartea intitulată Mistirio (Sacrament), dînd lămuriri privitoare la botez și la ungerea cu sfîntul mir, după ce ti-

Invierea Domnului

Praznicul Invierii Domnului este cel mai mare praznic al creștinătății, învierea fiind temelia credinței noastre. Într-adevăr, învierea ne descoperă deplin dumnezeirea lui Iisus și viața pe care El ne-a adus-o și la care El ne ridică. De aceasta ne asigură Sf. Apostol Ioan, cînd scrie „că ... vom fi asemenea Lui” (I Ioan 3, 2). Ne spune și Sf. Apostol Pavel: „Hristos a înviat din morți, s-a făcut începătură celor adormiți ... căci precum toți mor în Adam, așa toți vor fi făcuți vii în Hristos” (I Cor. 15, 20, 22). Așadar, prin învierea Domnului am devenit părtași ai vieții veșnice. Aceasta pentru că învierea Domnului este deosebită de învierea lui Lazăr, a fiicei lui Iair și a tinărului din Nain. La această a fost vorba de întoarcerea la viața obișnuită: ei și-au recăpătat viața dar n-au devenit nemuritori, ci după ani de zile a sosit orele ca să moară. La ei nu este vorba de înviere propriu-zisă, ci numai de revenire din stare de moarte la viața trupească supusă morții. Învierea Domnului e adevărată înviere, pentru că ea e ridicare la o viață veșnică. Lazăr, ca să iasă din mormînt, a trebuit să fie ridicată piatra de pe mormînt și legăturile de la mîini și picioare să fie dezlegate. Iisus cel înviat a ieșit din mormînt piatra fiind pe mormînt și lăsînd pecețile neschimbate, a intrat la ucenici și a ieșit de la ei în vreme ce ușile camerei erau încuiate. Trupul Domnului înviat nu mai este ca trupul obișnuit. E același trup al lui Iisus, cu care El a viețuit și a pățimit, dar schimbat prin puterea lui Dumnezeu, induhovnicit. Așa cum fierul înroșit în foc e tot fier, dar acum luminează și încălzește, tot așa trupul lui Iisus cel înviat e același trup, dar pătruns de focul dumnezeirii, de lumina dumnezeiască, s-a transformat într-un trup induhovnicit, care participă la viața veșnică, la mărirea dumnezeiască.

Dacă Hristos a înviat și noi vom învia, ne asigură Sf. Apostoli Pavel și Ioan, și arume vom avea ca și El trup duhovnicesc, trup preamărit, ca să viețuim în veșnicie întru lumina lui Hristos pe care-l vom vedea așa cum este El, „față către față”. Prin învierea Domnului a fost înfrîntă pentru totdeauna puterea morții, viața s-a dovedit mai tare decît moartea. Această biruință asupra morții în Învierea lui Hristos, se va arăta deplin în învierea noastră a tuturor, cînd vom deveni părtași ai „vieții cei fără de moarte”. Ca să facă înțeles acest lucru credincioșilor, Sf. Apostol Pavel compară moartea și învierea noastră cu semănatul sămînței și răsărirea plantei.

Dar, spre a „purta chipul celui ceresc”, spre a viețui întru mărirea cea veșnică, e nevoie atîta vreme cît trăim pe pămînt să murim păcatului și să viem virtuții, să fim morți față de păcat și vii pentru Dumnezeu. În felul acesta ne pregătim, prin învierea sufletelor noastre, pentru învierea trupurilor noastre. Hristos cel înviat este cu noi prin Sf. Sa Biserică, ne pătrunde cu harul Lui și sufletul și trupul și ne ajută să fim biruitori asupra păcatului și să facem fapte bune, faptele iubirii și păcii în lume. Dacă trăim în duhul lui Hristos, slujind cu toată inima binele semenului, binele poporului, binele omenirii, ne arătăm de-acum ca fii ai învierii și avem nădejde că la venirea Lui vom învia și vom fi asemenea Lui, precum ne încredințează Sf. Ioan, Apostolul iubit al Domnului.

Pr. N. Mladin

pânise ceva mai înainte (1650) Progribanian preoților mireni, cu rugăciunile obișnuite la înmormîntarea preoților.

Cu cheltuiala lui s-a tipărit și Indreptarea legii, s-au Pravila cea mare (Tîrgoviște 1652) cuprinzînd în limba română canoanele și rînduiele bisericești în traducerea făcută de Daniil „Panonianul” (Ardeleanul).

(Continuare în pag. 4)

Dragostea creștină

De-ași grăi în limbi omenesti și îngerești, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimyâl răsunător... Dragostea îndelung răbdă, se milostivește, dragostea nu piznuiește, nu se trufește.. Dragostea niciodată nu piere... Ci acum rămân aceste trei: Credința, nădejdea și dragostea. Dar mai mare între ele este dragostea (I Cor. 13, 1, 4, 8, 13).

Marele Apostol al neamurilor ne-a arătat cu cuvântul și cu fapta cum trebuie să fie creștinul care iubește cu adevărat pe Dumnezeu, creștinul care are dragoste de aproapele. Toată știința pe care am dobândit-o, toate faptele noastre nu au nici o valoare dacă nu avem dragoste. Dar nici nu există fapte bune fără dragoste, deoarece ele își au izvorul în dragoste.

Dragostea creștină trebuie canalizată în trei direcții: spre Dumnezeu, spre aproapele și spre noi înșine.

În relațiile de dragoste ce se stabilesc între noi și Dumnezeu, Dumnezeu revarsă asupra noastră harul nemărginitei Sale iubiri făcând să rodească în suflet adevărata dragoste, întocmai cum Nilul revărsându-se lăsa milul său roditor din care răsar holdele Egiptului. De aceea zice marele Apostol că dragostea îndelung răbdă, se milostivește, nu piznuiește, nu se semețește, nu se trufește. Aceasta este adevărata dragoste, dragostea revărsată din Dumnezeu asupra noastră. Cel ce iubește pe Dumnezeu, cel ce are această dragoste primește și dă, primește harul dragostei și răspindește în jurul său dragoste. Iar, după cuvintele Sf. Apostol Ioan, de zicem că iubim pe Dumnezeu și urim pe aproapele, mincinoși sîntem. Cum putem să iubim pe Dumnezeu pe carele nu-l vedem, cînd nu iubim pe aproapele pe carele îl vedem?

Iubirea față de aproapele este o consecință a iubirii față de Dumnezeu; nu putem iubi pe Dumnezeu fără să iubim pe aproapele. Există o legătură firească între dragostea față de Dumnezeu și față de aproapele.

Vom zice cumva că putem iubi pe Dumnezeu care ne-a făcut numai bine, dar nu putem iubi pe aproapele care ne piznuiește? Nici decum. Doar Dumnezeu iubește și pe cei buni și pe cei răi, pe drepti și pe păcătoși și ne învață să facem și noi la fel (Mt. 6, 45. 48).

Cîtă mărinimie sălășluiește într-un astfel de suflet care este capabil să răspundă la rău cu bine, la insultă cu dragoste! Acesta va culege

adevăratele roade ale dragostei, acesta este un adevărat fiu al lui Dumnezeu, care este dragoste, acesta este încă de aci de pe pămînt un cetățean al raiului, un moștenitor al Împărăției lui Dumnezeu. Dintr-un astfel de suflet dragostea iradiază în jur, cum razele Roentgen iradiază țesuturile bolnave, aducînd vindecare. Dragostea lui va vindeca multe suflete de minie, pizmă și răutăți. Ce fericit trebuie să fie acesta, ce privire senină, ce voce blîndă trebuie să aibă și ce cuvinte frumoase ies din gura lui! Acestea toate nu au nici o valoare în comparație cu răsplata ce-l așteaptă în viața viitoare.

Dragostea trebuie s-o îndreptăm și față de noi înșine. Această dragoste nu trebuie să depășească anumite limite. Ea se arată în îngrijirea ce o dăm trupului ca sălaș al sufletului, dar mai ales în grija ce o avem de sufletul nostru, căruia sîntem datori să-i dăm hrana necesară. Dacă iubim pe Dumnezeu și pe aproapele hrana sufletului este asigurată, deoarece dragostea pe care o arătăm față de Dumnezeu și de aproapele se revarsă din suflet și îmbogățește sufletul.

Trupul trebuie îngrijit ca sălaș al sufletului, dar nu trebuie îngrijit spre îmbuibare, deoarece îmbuibarea duce la trîndăvie care împiedică practicarea virtuților și deci și a dragostei.

Pomul se apreciază după roade, iar cel stăpînit de dragoste după roadele ei care sînt virtuțile ce izvorăsc din ea. Dragostea, după cum spune mai departe marele Apostol, „nu caută ale sale, nu se întărită, nu gîndește la rău, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr; toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le răbdă”. Ea trece și dincolo de limitele mormîntului, celelalte virtuți — credința și nădejdea — vor înceta, ea singură e veșnică pentru că Dumnezeu, care e veșnic, dragoste este.

În dragoste își are izvorul pacea și buna înțelegere între popoare. Din dragoste bunul Dumnezeu și-a jertfit pe Unicul Său Fiu pentru noi oamenii, în slujba dragostei au fost cei 12 Apostoli și Apostolul neamurilor care scrie ucenicului său Timotei:

„Că iată eu sînt gata de jertfă și vremea despărțirii mele s-a apropiat. Lupta cea bună m-am luptat, am ajuns la capătul drumului, păzind credința. De acum mă așteaptă pe mine cumuna dreptății, pe care mi-o va da mie Domnul, judecătorul cel drept, în ziua aceea; și nu numai mie, ci și tuturor celor ce au iubit arătarea Lui” (II Tim. 4, 6—8).

M. Cristea

Mitropoliții Teofil și Ștefan ai Ungrovlahiei

(Continuare din pag. 3)

Acesta arată în prefață că din îndemnul mitropolitului Ștefan — „înțeleptului și cu toate felurile de flori ale darului împodobit, tocmai apostolilor” — s-a apucat să „propună împreună cu doi greci (Ignatie Petriți și Pantelimon Ligaridi) această Indreptare de lege dă pre elinească pre proastă (=simplă) românească”.

În precuvîntarea sa la Indreptarea Legii, Mitropolitul Ștefan lămurește pe cititori că a făcut „alegere din multe și bogate pravile trimițînd pînă la împărăteasca cetate la prea sîntul nostru și a toată lumea Patriarh. Și așa cu multă osîrdie și îndemnare o am scos din întuneric la lumină, și cu buna voie a luminatului și blagocestivului meu Domn Io Mathei Voevod Basarab și cu tot sfatul Mării Sale, cu blagoslovenia Părintelui meu Paisie Patriarhul Ierusalimului și cu îndemnarea a doi frați iubitori de Dumnezeu și tocmai slujitori ai oblaștiei smereniei noastre tipăritu-s-au ca să fie de folos tuturor de obște, ca o grădină de flori mirositoare ale raiului sau ca o vistieriu de obște biserice” (Bianu-Hodoș, Bibliografia Românească Veche, vol. I, p. 200-201). În același an apărură și „Târnosania”

(1652) care cuprinde slujbele obișnuite la sfînțirea bisericilor.

Mitropolitul Ștefan era omul de încredere al domnului Matei Basarab. În timpul lui a fost mutată reședința mitropoliei de la Tirgoviște la București.

I. Lupaș

† Prof. stavr. Candid Mușlea

Din arborele bisericii brașovene s-a desprins un ram, un slujitor al bisericii lui Hristos, un talent pasionat în cercetarea trecutului, căruia s-a dăruit cu generozitate: Protopopul stavrofor Candid Mușlea, decedat în 10 martie 1965.

A plecat dintre noi în cel de-al 79-lea an, încă scriînd.

Al șaselea copil, din cei zece, Candid Mușlea s-a născut în 7/19 februarie 1886, în Brașov, unde a terminat liceul „A. Șaguna”. Și-a continuat studiile, absolvînd Seminarul Andreian din Sibiu.

În duminici și sărbători pr. C. Mușlea a slujit la Sf. Altare ale bisericilor: Sf. Treimi, Sf. Nicolae, Cetate, Dîrste, Turcheș, Baci, ș. a., iar în amvon îndrepta sufletele creștine, zidind, prin legea ortodoxă, viața cu Hristos.

Îndrăgostit al trecutului, caută prin arhive, dînd la iveală lucrări inedite. Răvase și cărți din vremi cărunte, aflate prin arhivele bisericilor Țării Birsei, sînt studiate cu răbdare și pricepere. Texte germane, latine, slavone și maghiare, toate deopotrivă s-au bucurat de interesul și atenția ochiului său neobosit.

Arhivist minuțios, a dat la iveală un enorm material inedit, important pentru lămurirea vieții și activității unor personalități eclesiastice și culturale. Cărțile publicate cuprind informații bogate, iar cele despre miniaturi, legături și ferecături, ca și cele despre odoare, interesează deaproape și istoria artelor românești.

Utile biografii ale „Protopopilor de altădată ai Brașovului: Eustație Grid, Gheorghe Haines, Bratu Baiul, Bartolomeu Baiulescu”, precum și „O dinastie de preoți și protopopi Radu Tempea”, premiată de Academia Română, arată vocația rară pentru istoria bisericii din Țara Birsei.

El nu s-a mărginit numai la aceste cercetări, ci a trecut la biografii cuprinzătoare. Așa este monografia documentată a uneia din cele mai vechi biserici din Ardeal: „Biserica Sf. Nicolae din Scheii Brașovului”, în trei volume, începînd cu anul 1292 pînă azi. Au fost publicate două volume, iar al 3-lea e gata de tipar. În istoria acestei biserici se urmărește atît evoluția școlii românești din Ardeal, care a crescut sub zidurile ei, cit și viața socială-economică a brașovenilor, precum și relațiile scheienilor cu breslele și cu cei din principate.

A colaborat la: „Gazeta Transilvaniei” din Brașov, „Românul” și „Tribuna” din Arad, „Telegraful Român” din Sibiu și rev. „Țara Birsei”.

Această activitate izvora din setea de a scoate de sub lespede uitării evenimentele trecutului și figuri de oameni pilduitori în zdroaba pentru binele poporului. N-a încetat utila sa activitate pînă în clipa săvîrșirii lui. A făcut prețioase comunicări la Societatea de istorie și filologie din Brașov.

Răsplată binemeritată a fost hirotiesirea prof. C. Mușlea întru Protopop stavrofor, de către I. P. Sf. nostru Mitropolit Nicolae.

Odată cu moartea prot. stavr. C. Mușlea, a coborît în mormînt mintea, inima și mîna unui istoriograf bisericesc ales.

Despre el vor scrie pe îndelete cei care îi vor răsfoi opera, deoarece personalitatea Prot. stavr. C. Mușlea va fi un exemplu și un izvor nesecat de învățături și de generoase sugestii. Mîni pioase și pricepute vor trebui să strîngă manuscrisele publicate și însemnările acestui perseverent cercetător, orientat în istoria transilvană.

Înmormîntarea a avut loc, vineri 16 martie, în biserica „Sf. Nicolae” din Schei, cînd preoțimea brașoveană, împreună cu numeroși credincioși au adus un ultim omagiu acestui distins preot-cărturar, slujitor al științei biserice. Despre viața și activitatea lui au vorbit Prof. Dr. Vasile Coman, care a adus omagiul preoțimii și Dr. Valer Stinghe, în numele foștilor elevi. Odihnească cu aleșii lui Dumnezeu!

Preot Nic. Birsan

Rîndunica

Sus pe muntele Golgota
Stă Iisus pe Cruce mort
Plînge soarele și luna,
Cerule și pămîntul tot...

O micuță rîndunică,
Repede s-a apucat
Cu ciocul să scoată spinii
Din capul, pe piept culcat...

Tu, din păsările toate,
Zise Maica îndurerată,
Vreau să fii în lumea-ntreagă
Cea mai binecuvîntată!...

A. V. Gîrlonța